

УДК 007 : 304 : 070

Карпенко Т. Ю.¹, Єськова К. В.²

¹ студ. гр. СН-317 ЗНТУ

² викл. ЗНТУ

ПОРТРЕТНИЙ НАРИС НА СТОРІНКАХ ЧАСОПИСУ «ЛИЧНОСТІ»

Історична біографія, що передбачає дослідження та опис життя видатної особистості, є невід'ємною складовою європейської цивілізації. Розвиток будь-якої сфери людського життя тісно пов'язаний з творчістю кращих її представників – особистостей, чії досягнення є базовим чинником становлення і розвитку цивілізованого суспільства. Тому без звернення до життєвого шляху видатних людей, опрацювання їх творчої спадщини вбачається неможливим створити об'єктивну картину історичного розвитку. Журналістика вбачає своє завдання не лише в інформуванні аудиторії про події сьогодення, а й у формуванні громадської думки, з'ясуванні взаємозв'язків між подіями теперішнього і минулого. Тому одним із напрямів сучасних журналістикознавчих досліджень є дослідження історико-біографічних видань, які мають на меті розглянути життєвий шлях і творчі надбання видатних особистостей на тлі соціально-економічних, політичних, національних, культурних та інших складових.

Незважаючи на достатньо стрімкий розвиток засобів масової інформації в Україні, «ніша», яка належить історико-біографічним виданням, не є достатньо заповненою та вивченою. Актуальність роботи пояснюється тим, що публікація біографій та дослідження діяльності видатних особистостей є нагальною потребою сучасності, оскільки їх роль в життєдіяльності суспільства, соціуму, творенні науки, техніки, культури надзвичайно велика.

Метою розвідки є виявлення особливостей портретного нарису на сторінках часопису «Личности».

Методологічну й теоретичну основу роботи становлять праці вчених, які займалися дослідженням визначення журналу та його типологічних ознак – О. Акопова, І. Дем'янчука, С. Корконосенка, І. Михайлина, В. Соловйова, Н. Рябіної.

Концепція й формат часопису «Личности» передбачають певну сталість у використанні журналістських жанрів. Проаналізувавши жанровий контент журналу за 2017–2018 роки, можемо зробити висновок про те, що більшу частину публікацій становлять портретні нариси. Розглянемо їх різновиди.

Першим із різновидів є суто біографічний нарис, який передбачає послідовний виклад усього життєвого шляху героя («Любовь к себе – это начало романа, который длится всю жизнь» (у п'ятому номері (105) за 2017 рік) або лише фрагментів («Сергей Трубецкой: честь имею отступить» у четвертому номері (104) за 2017 рік – про декабристів, які підняли повстання і створили живучий міф про дворян-ідеалістів, які пожертвували собою заради повалення царя, досягнення свободи і прийняття конституції). «Нанизання» епізодів життєпису відбувається або в хронологічному, або в ретроспективному, або у фрагментарно-асоціативному порядку.

Проблемно-біографічний нарис дуже наближений до біографічної статті та есею. Порівняно з есеєм, у публікаціях такого типу роль автора набагато скромніша. Так само, як у статті, життєпис підпорядковано одній чи кільком актуальним, з погляду автора, проблемам. Однак стосуються ці проблеми не самої біографії, вивчення сторінок життя героя (пошук маловідомих фактів), а тих історичних реалій, які описуються. Крім того, завдання автора полягає не у вирішенні цих проблем, а в приверненні уваги суспільства до них. Наприклад, у нарисі «Роковой день» доля лідера повстання Євгена Оболенського розкривається на тлі історичних подій грудня 1825 року (військова нарада, бунт Рилєєва і невдале повстання та арешт декабристів).

Інтелектуальний портретний нарис дає уявлення читачеві не стільки про життя героя, скільки про історію його досягнень, творчих здобутків, ідей, розмірковувань. Це, власне, хроніка інтелектуальних студій. Так, у нарисі «Георгий Товстоногов: остаться собой» у першому номері (113) за 2018 рік біографічний факт – переїзд з Москви до Ленінграду та початок постанови вистав – лише привід для розповіді про історію творчих пошуків митця. На підтвердження історії міркувань режисера у нарисі наводиться велика кількість цитат.

«Парадний» портретний нарис у першому номері (113) за 2018 рік представлений доволі значною кількістю публікацій: «Саломе ты моя, Саломе» (про кохану жінку відомого радянського театрального режисера і педагога), «Танец жизни» (про художника Едварда Мунка), «Подводная

лодка для Бонапарта» (про американського інженера і винахідника Роберта Мунка), «После спорта» (про Джонні Вайсмюллера – американського спортсмена-плавця, п'ятикратного олімпійського чемпіона).

Отже, основна частина публікацій часопису «Личности» викладена у жанрі портретного нарису. Проаналізувавши ці матеріали, ми помітили систематичне використання таких нарисових різновидів: суто біографічний нарис, проблемно-біографічний, інтелектуальний та «парадний».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Голік О. В. Жанрова система друкованих ЗМІ: новітні підходи до класифікації та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / О. В. Голік. – 2008. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2386>.
2. Соловьев В., Рябина Н. Редакторская подготовка периодических изданий: Учебное пособие / В. Соловьев, Н. Рябина. – М. : Изд-во МГАП «Мир книги», 1993. – 100 с.
3. Тертычный А. А. Жанры периодической печати: Учебное пособие / А. Тертычный – М. : Аспект Пресс, 2000. – 233 с.